

Miroslav K a z í k (Trnava – Moravany nad Váhom)

BIRMOVNÉ MENÁ Z OBCE DABAŠ-ŠÁRA

CONFIRMATION NAMES FROM THE VILLAGE DABAS-SARA

In this article I concentrate my interest on the occurrence of confirmation names, their frequency motivation, in the locality Dabas near Budapest in Hungary. The extinct village was resettled by Slovaks. During the Rákóczi conflicts it became desolate, and before 1708 it even disappeared from the registration documents. In the year 1712 the Slovaks of Roman Catholic denomination, settled in Sara, can be considered as ancestors of the present inhabitants. After the year 1720 additional Slovaks settled here. In the year 1880 the village had 76,6 % of Slovak population. There is a Virgin Mary's Assumption Church in the village. I observed the names in the confirmation register from 1942, participated by the oldest generation, as well as names in the registers from 2003, 2006, 2009 being the latest. On the basis of the registers we can speak about the expected motivation by godparents or parents. From 1942 to 2009 we recorded a decline of confirmation names motivated by the name of a godparent, or inversely by unknown factors. In comparison with the past years the variability of names is higher.

Keywords

anthroponomastics, confirmation names, Dabas-Sara, Slovak minority in Hungary

Šára je časťou mesta Dabaš v Peštianskej župe v Maďarsku. Väčšinou Slovácki obývaná Šára sa nachádza juhovýchodne od Budapešti. Svoje meno dostala podľa pozostatku starého koryta Dunaja (magnus flavius Saar). Po vpáde Maďarov do Karpatskej kotliny patrila medzi prvé obsadené územia. Počas tureckej okupácie zanikla. V roku 1696 generál Krištof Vorster znovuosídlil Šáru Slovácki. Počas Rákociho bojov spustla a do roku 1708 zmizla zo súpisov. V roku 1712 sa usadili v Šáre Slovácki rímskokatolíckeho vierovyznania, ktorých možno považovať za predkov dnešných obyvateľov Šáry. Roku 1715 tu žilo 28 slovenských a 4 maďarské rodiny, v roku 1720 už 40 slovenských a 14 maďarských rodín. Po roku 1720 barón Lafert priviedol do obce ďalších Slovákov. Podľa priezvisk a nárečia sa predpokladá, že obyvatelia Šáry prišli do obce zo stredného a západného Slovenska. Obec bola kolonizovaná nielen zo severných žúp Uhorska, ale aj zo Sliezska. České priezviská sa vyskytujú už v súpise z roku 1720. V roku 1880 bolo podľa štatistiky v obci 76,6 percent Slovákov.

Približne desatina obyvateľov (348) sa presídlila na Slovensko počas výmeny slovenského a maďarského obyvateľstva v rokoch 1946–48. V roku 1960 mala Šára 3847 obyvateľov, 631 obyvateľov malo slovenský materinský jazyk a 2385 hovorilo po slovensky. V roku 1966 bola obec zlúčená s Dabašom a Gyónom, v roku 1970 sa stala veľkoobcou, v marci roku 1989 bol Dabaš vyhlásený za mesto regiónu. Podľa sčítania ľudu v roku 1990 žilo v meste Dabaš 14 880 obyvateľov, z ktorých má slovenský materinský jazyk 278. Podľa sčítania ľudu v roku 2001 žilo v meste Dabaš 15 841

obyvateľov, z ktorých má slovenský materinský jazyk 163, slovenčinu v kruhu priateľov a rodiny používa 820 osôb. K slovenskej národnosti sa hlási 299 osôb a 346 osôb má väzbu k slovenskej kultúre a tradíciám. V súčasnosti má Dabaš približne 16 000 obyvateľov, z toho Šára okolo 4500 osôb.

Obyvatelia Šáry sa venovali poľnohospodárstvu a chovu dobytka, mali rozvinutý domáci priemysel (spracovanie priadze, lisovanie oleja), remeslá (kolári, debnári, kováči, krajčíri).

V obci bol vraj vždy kostol, ale viackrát ho zničili. V roku 1734 sa spomína, že kostol je veľmi malý, bolo by ho treba zväčšiť. Mal zlý vrch, nemal vežu a plot. Fara bola vo veľmi zlom stave. Terajší kostol dal stavať Dr. Antal Laffert v rokoch 1753 až 1759 na mieste bývalej kaplnky. Nad hlavnými dvermi je dátum 1770, keď bol kostol posvätený. Vnútro kostola dokončili v roku 1786. Šára bola vtedy nezávislá dedina s obyvateľmi takmer výlučne slovenskej národnosti. Ku kostolu v Šáre patrili aj veriaci z Dabaša a Gyónu. Vedľa kostola bola fara a aj katolícka škola (do roku 1948, keď školu zoštátnili). Kostol bol v rokoch 1981–1982 celkom obnovený. Má jeden hlavný oltár a jednu vežu. Bol postavený v neskorobarokovom štýle. Je zasvätený Nanebovzatej Panne Márii,¹⁾ ktorej je zasvätených najviac mariánskych chrámov. Budova kostola je najstaršia umelecká pamiatka v Šáre. Na hlavnom oltári je Panna Mária, ako ju Boh berie v tele do neba. Hody sa slávia 15. augusta, na sviatok Nanebovzatia Panny Márie, ktorý pripadá na rovnaký deň na Slovensku i v Maďarsku. Sviatok sa v Šáre slávi vždy v tento deň, bez ohľadu na to, či je to v nedeľu alebo cez týždeň. Na omši sa zúčastňuje okolo 1500 ľudí – detí a dospelých. Po omši je procesia v krojoch, mladé dievčatá nosia sochu Panny Márie cez celú dedinu. V obci sa nachádza katolícka Základná škola sv. Jána Nepomuckého.²⁾

Obec (resp. mesto) sme navštívili v roku 2011 počas interdisciplinárneho výskumu organizovaného Výskumným ústavom Slovákov v Maďarsku. V Šáre sme spolu s Tünde Tuškovou a Alžbetou Uhrinovou skúmali živé osobné mená jednotlivcov, živé mená rodín, mená domov, prezývky a hypokoristiká. Okrem slovenských priezvisk

¹⁾ Sviatok Nanebovzatia Panny Márie je zo všetkých mariánskych sviatkov najstarší. Tradícia ho spomína už pred Efezským snemom, ktorý bol v roku 431. Slávil sa aj v najstarších východných cirkvách – v arménskej i etiópskej. Postupom času sa šíril na celú Cirkev. Na Prvom vatikánskom sneme v roku 1870 dvestoštyri biskupov žiadalo pápeža Pia IX., aby vyhlásil dogmu (článok viery), že Panna Mária bola po smrti s telom i dušou vzatá do neba. Vtedy sa to nestalo. Až 1. novembra 1950 vyhlásil pápež Pius XII. Nanebovzatie Panny Márie ako tajomstvo, v ktoré je potrebné veriť. [on-line] <http://www.zivotopisysvatych.sk/nanebovzatie-panny-marie> [cit. 3.5.2013].

²⁾ V. Jankulárová, Šár(an)ský kostol. (Práca na súťaž VÚSM v r. 2011, Békešská Čaba, rkp.)

v Maďarsku sa tak realizuje výskum slovenských vlastných mien vôbec.³⁾ Pretože Šára je obcou prevažne rímskokatolíckou, rozhodli sme sa venovať menšiu pozornosť i birmovným menám. Na sviatok sv. Petra a Pavla sme navštívili miestnu faru a zhotovili podklady pre výskum birmovných mien, ktoré sú zapisované v maďarčine.

Birmovné meno dostáva birmovanec pri birmovaní v rímskokatolíckej cirkvi, môže ho prijať v starokatolíckej cirkvi a v cirkvi československej husitskej. Birmovné meno sa takmer nepoužíva, vyslovuje ho vysluhovateľ birmovania pri slovách N., prijmi znak daru Ducha svätého. V dejinách sme sa stretli s použitím birmovného mena v celospoločenskej komunikácii – u Karla IV. bolo jeho meno Karol birmovné meno. Karol IV. (* 14. 5. 1316 Praha, † 29. 11. 1378 tamtiež) bol český a nemecký kráľ a rímsky cisár z dynastie Luxemburgovcov, syn českého kráľa Jana Luxemburského a poslednej Přemyslovnej Elišky, krstným menom Václav. Po svojom príbuznom, francúzskom kráľovi Karlovi IV., prijal pri birmovaní meno Karol. Do českých a svetových dejín vstúpil ako Karol IV.⁴⁾

Pri birmovných menách treba v prvom rade skúmať motivačné príznaky. Birmovné meno môže byť motivované birmovným otcom, otcom, birmovnou matkou, matkou, ale môže mať aj iné motivácie. V cirkvi sa odporúča, aby krstný rodič prijal aj úlohu birmovného rodiča.⁵⁾ Birmovným menám doteraz nebola venovaná takmer žiadna pozornosť. V. Šmilauer⁶⁾ v príspevku Třídění vlastních jmen uvádza medzi menami živých bytostí mená ľudí a v rámci mien ľudí aj birmovné mená. V Českej republike vyšiel príspevok N. Bayerovej,⁷⁾ autorka však nevenovala pozornosť motivácii výberu birmovného mena, čo považujeme za kľúčové pri výskume birmovných mien. Vzhľadom na istú motiváciu sa uskutočňuje konkrétny výber birmovného mena. Birmovanec si spravidla volí birmovné meno po krstnom rodičovi, ktorý je aj birmovným rodičom, po birmovnom rodičovi, ktorý nebol krstným rodičom, po krstnom rodičovi, ktorý nie je birmovným rodičom, po otcovi, po matke, po starom otcovi, po starej matke, podľa patróna farnosti, podľa patróna obce, po svätom, ktorý mu je vzorom. Pri výbere mena mohol byť birmovanec tiež niekým alebo niečím ovplyvnený, pri výbere mu mohol

³⁾ M. Kazík – T. Tušková – A. Uhrinová, Živé pomenovania slovenského obyvateľstva v Šáre (sonda). In: A. Kováčová – T. Tušková – A. Uhrinová (eds.), Materiálové príspevky ku kultúre a spôsobu života v Dabaši-Šáre, Békešská Čaba 2011, s. 70–97.

⁴⁾ Kdo byl kdo v našich dějinách do roku 1918. Dostupné [on-line] <http://www.libri.cz/databaze/kdo18/list.php?od=k&start=1&count=20> [cit. 3.5.2013].

⁵⁾ Š. Vargaš (ed.), Teologický a náboženský slovník. 1. diel, A–K, Trnava 2006, s. 346.

⁶⁾ V. Šmilauer, Třídění vlastních jmen (teze). In: M. Blichá – M. Majtán (eds.), Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach. Slavistika. Roč. XII. Zv. 3. V. zasadanie Medzinárodnej komisie pre slovanskú onomastiku a V. slovenská onomastická konferencia. Prešov 3.–7. mája 1972, Bratislava 1976, s. 111.

⁷⁾ N. Bayerová, Birmovací jména, Čestínář č. 4, 15, 2004–2005, s. 111–117.

niekto pomôcť. Pri skúmaní birmovných mien sa môže použiť metóda heuristického výskumu, študujú sa birmovné matriky, analyzujú sa písomnosti birmovancov, kde zdôvodňujú výber mena (napr. list biskupovi), najviac informácií sa dá zistiť pri použití dotazníka. Birmovné mená možno zisťovať i rozhovorom.

Birmovné meno sa vyznačuje pozitívnym sémantickým príznakom poukaz na mužskú/ženskú osobu [+ mužský/ženský nositeľ], [+ jednotlivец bez vzťahu k iným (príbuzným – nepríbuzným) osobám, osoba ako taká]. Ďalej sa vyznačuje negatívnymi sémantickými príznakmi [- dedičnosť] a [- lokalizačný vzťah]. Z hľadiska ustálenosti negatívnymi príznakmi [- užší spoločenský úzus] a [- administratívno-právny úzus] a pozitívnym príznakom [+ cirkevno-administratívny úzus]. Negatívny sémantický príznak užší spoločenský úzus má birmovné meno preto, že sa vôbec nepoužíva, pozná ho len birmovanec, prípadne niektorí príbuzní, udeľovateľ birmovania len v okamihu birmovky. Pri cisárovi Karolovi IV. sa birmovné meno vyznačovalo pozitívnym sémantickým príznakom administratívno-právny úzus. Tento prípad bol výnimkou, nie pravidlom. Z náboženského hľadiska možno povedať, že birmovné meno registruje Boh, spolu s krstným menom. Birmovné meno vyjadruje vzťah k patrónovi. Konotativnosť [+ -]. Príznak spoločenské zaradenie a hodnotenie (ako je to napríklad pri individuálnej charakteristike) je pri samotnom birmovnom mene negatívne [-], ale už existencia birmovného mena pri danej osobe osobu začleňuje, zaraďuje do istej spoločenskej (náboženskej) skupiny, sociálna skupina birmovaný kresťan, spravidla katolík. Pri birmovnom mene je oslabená identifikačná funkcia, všeobecný príznak proprií.

Zameriame sa na výskyt birmovných mien, ich frekvenciu a motiváciu. Budeme si všímať mená počas birmovky v roku 1942, ktorej sa zúčastnila najstaršia generácia, a mená z birmoviek v rokoch 2003, 2006, 2009, ktoré sú ostatné.⁸⁾ V birmovných matrikách je uvedené birmovné meno, krstné meno a priezvisko birmovanca, dátum a miesto krstu, bydlisko, mená rodičov a mená birmovného rodiča. Na základe matriky môžeme hovoriť o predpokladanej motivácii podľa birmovného rodiča alebo rodiča. Ak je uvedený birmovný rodič opačného pohlavia, birmovanec mohol mať aj birmovného rodiča rovnakého pohlavia, podľa ktorého si vybral meno a toto meno nie je v matrike zapísané.

Rok 1942

Birmovka v šárskej rímskokatolíckej farnosti sa v roku 1942 konala 9. mája. Birmoval biskup Dr. Vince Kovács. Birmovky sa zúčastnilo 368 osôb, ktoré boli pobirmované. Birmovné mená dvoch birmovaných osôb sú v našom materiáli nečitateľné.

⁸⁾ Birmovné matriky z rokov 1942, 2003, 2006, 2009 uložené na Rímskokatolíckom farskom úrade v Dabaši-Šáre (Maďarsko) /SÁRII ROM. KATH. PLEBÁNIA/

Mužov – birmovancov v materiáli je 192 a majú 24 birmovných mien:

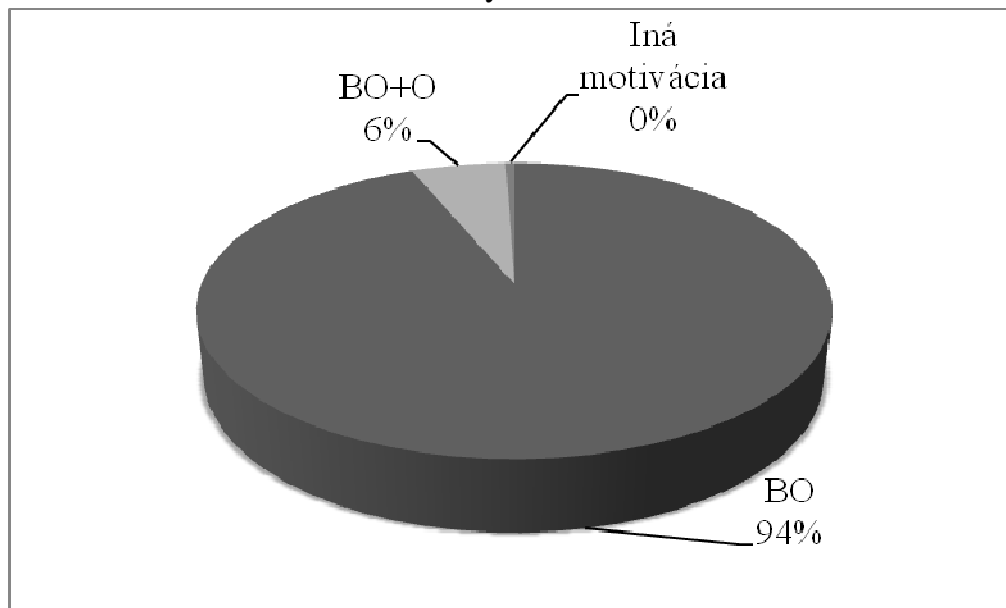
Ádám 1	Gyula 3	Mátyás 6
András 3	István 40	Menyhárt 1
Antal 1	János 32	Mihály 9
Balázs 3	Jenő 1	Miklós 8
Benedek 4 (vrátane Béni)	József 17	Pál 10
Ferencz 6	László 1	Péter 16
Gábor 9	Lénárd 12	Sándor 1
György 3	Lukács 3	Vince 2

Na jedno meno pripadá priemerne 8 birmovancov. Birmovné meno István pokrýva 20,83 % mužov, ktorí boli pobirmovaní v roku 1942. 191 (resp. 190) mien je motivovaných menom birmovného rodiča, čiže okrem jedného (pri ďalšom je meno birmovného otca nie celkom čitateľné) všetky mužské mená, s ktorými sme pracovali. Z tohto počtu je 11 birmovných mien zároveň motivovaných rodným menom otca. 21 birmovných mien je takých, že sa zhoduje s krstným menom birmovanca (z toho je 5 birmovných mien zhodných s krstným menom birmovanca, s krstným menom otca a krstným menom birmovného otca), čo je v protiklade so zásadou, že birmovné meno si birmovanec vyberá odlišné od svojho krstného mena.

Ádám BO	István BO+O	Lukács 3x BO
András 2x BO	István 2x BO+O+v1.	Matyás 6x BO
András BO+O	István 5x BO+vlast.	Menyhárt BO
Antal BO	János 28x BO	Mihály 8x BO
Balázs 2x BO	János 4x BO+vlast.	Mihály BO+O
Balázs BO+vlast.	János BO+vlast.	Miklós 7x BO
Benedek 4x BO (vrátane Béni)	János BO+vlast.	Miklós BO+O
Ferencz 6x BO	János BO+vlast.	Pál 9x BO
Gábor 6x BO	Jenő BO	Péter 13x BO
Gábor BO+O+vlast.	József 15x BO	Péter BO+O
Gábor 2x BO+vlast.	József 3x BO+vlast.	Péter BO+O+vlast.
György 3x BO	Lénárd 10x BO	Péter BO+vlast.
Gyula 3x BO	Lénárd BO+O	Sándor BO
István 32x BO	Lénárd BO+O+vlast.	Vince 2x BO

Veľkú väčšinu birmovných mien mužov z birmovky v roku 1942 tvorili mená motivované menom birmovného otca (94 %), zopár sa navyše zhodovalo aj s menom otca (6 %). Jedno meno neznámej motivácie tvorí 0,52 % všetkých mien birmovancov – mužov.

Graf č. 1. Motivácia birmovných mien mužov v Šáre v r. 1942

V roku 1942 bolo na birmovke v Šáre 174 žien birmovaniiek, ktoré mali 19 rozličných birmovných mien:

Anna 11	Franciska 1	Margit 15
Apollá+Apollónia 2	Gizella 1	Mária 34
Berta 1	Ilona 14	Rozália 2
Borbála 4	Julianna 21	Teréz 22
Erzsébet 26	Kamilla 8	Verona 2
Etel+Etelka 3	Katalin 4	
Éva 1	Magdolna 2	

(Pri mene Margit je jedno sporné, bolo ťažko čitateľné.) Na jedno meno pripadalo priemerne 9,16 birmovaniiek. Birmovné meno Mária nesie 19,54 % žien, ktoré boli pobirmované v roku 1942.

169 birmovných mien bolo motivované krstným menom birmovnej matky, teda okrem piatich všetky. Z tohto počtu je 25 takých, že birmovné meno birmovanky je zhodné aj s krstným menom matky, a 28 je zase takých, že sa birmovné meno zhoduje s krstným menom birmovanky.

Anna 8x BM	Gizella BM	Margit BM+vlast.
Anna BM+M+vlast.	Ilona 12x BM	Mária 19x BM
Anna BM+vlast.	Ilona 2x BM+vlast.	Mária 5x BM+M
Apollá+Apollónia 2x BM	Julianna 16x BM	Mária 3x BM+M+vlast.
Berta BM	Julianna BM+M	Mária 3x BM+vlast.
Borbála 3x BM	Julianna BM+M+vlast.	Mária M+vlast.
Borbála BM+M	Julianna 3x BM+vlast.	Rozália 2x BM
Erzsébet 18x BM	Kamilla 5x BM	Teréz 15x BM

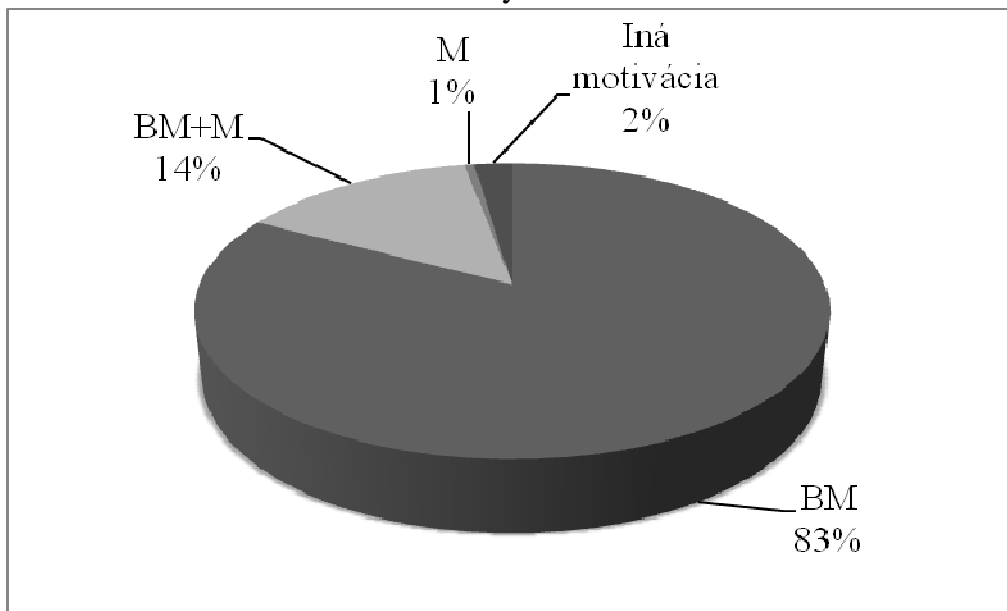
Erzsébet 7x BM+M	Kamilla 2x BM+M	Teréz BM+M+vlast.
Erzsébet BM+M+vlast.	Kamilla BM+vlast.	Teréz 6x BM+vlast.
Erzsébet 3x BM+vlast.	Katalin 4x BM	Verona BM
Etel/Etelka 3x BM	Magdolna 2x BM	Verona BM+M
Éva BM	Margit 13x BM	
Franciska BM	Margit BM+M	

Jedno krstné meno je také, že je motivované krstným menom matky a je zhodné s krstným menom birmovanky, ale nie je zhodné s menom birmovnej matky:

Mária M+vlast.

Prípad, keď je birmovné meno motivované menom matky bez toho, že by bolo motivované menom birmovnej matky, je ojedinelý. Vždy je buď motivácia menom birmovnej matky alebo je (v štyroch prípadoch) iná, neznáma.

Graf č. 2. Motivácia birmovných mien žien v Šáre v r. 1942

Birmovanky v Šáre si v roku 1942 zvolili meno najčastejšie podľa birmovnej matky (83 %) a podľa birmovnej matky a matky zároveň (14 %). Krstné meno matky motivovalo jedno birmovacie meno, čo predstavovalo 1 percento. Neznáma motivácia tvorila 2 percentá.

Rok 2003

Na birmovke v Šáre v roku 2003 bolo 94 birmovancov – 50 mužov a 44 žien. Birmovka sa konala 10. novembra a birmoval Mihály Kiszél.

50 mužov malo 21 birmovných mien:

Balázs 4	István 5	Pál 1
Benedek 1	János 6	Péter 1
Ferenc 1	József 10	Róbert 1
Fülöp 1	Kristóf 1	Sándor 1
Gábor 2	László 2	Tamás 2
Gergely 1	Mihály 4	Tibor 1
Imre 3	Miklós 1	Zoltán 1

Na jedno meno pripadá priemerne 2, 38 birmovancov.

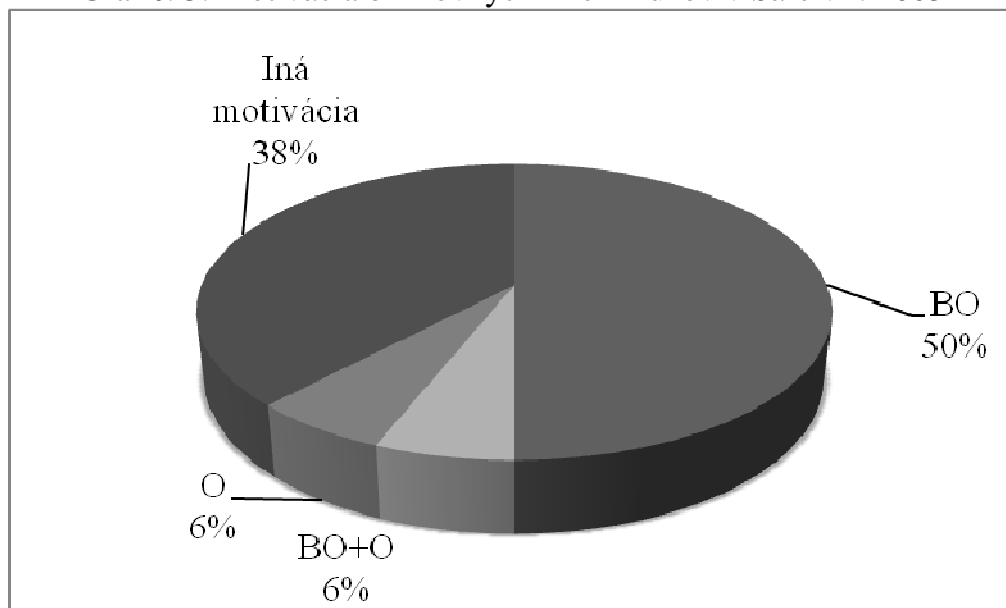
28 prípadov je takých, keď birmovné meno bolo motivované birmovným otcom, z toho 3 birmovné mená sú motivované aj menom birmovného otca, aj menom otca:

Balázs 3x BO	István 2x BO+O	Róbert BO
Ferenc BO	János 2x BO	Sándor BO
Gábor 2x BO	József 3x BO	Tamás 2x BO
Gergely BO	László BO	Tibor BO
Imre BO	Mihály 3x BO	Zoltán BO
István 2x BO	Miklós BO+O	

6 birmovných mien je motivovaných menom otca, z toho polovica (3) je motivovaných aj menom birmovného otca:

Benedek O	János O
Imre O	Miklós BO+O
István 2x BO+O	

Graf č. 3. Motivácia birmovných mien mužov v Šáre v r. 2003

V roku 2003 u birmovancov-mužov prevládala motivácia podľa birmovného otca (50 %) (navyše 6 % bolo aj podľa birmovného otca a otca), no výrazne sa uplatnila iná (neznáma) motivácia (38 %).

44 birmovaniiek malo 19 birmovných mien:

Ágnes 1	Gabriella 1	Mária 4
Anna 3	Gizela 1	Márta 2
Bernadet 2	Ilona 5	Rita 1
Borbála 1	Judit 3	Teréz 7
Edit 1	Katalin 2	Zsuzsana 1
Erzsébet 2	Kristina 3	
Éva 3	Margit 1	

Na jedno meno pripadá priemerne 2,32 birmovaniiek.

26 birmovných mien je motivovaných menom birmovnej matky, z toho jedno aj menom matky:

Anna 2x BM=Anikó	Gizela BM	Margit BM
Anna BM=Anita	Ilona BM	Mária BM
Bernadet BM	Ilona BM+M	Rita BM
Edit BM	Judit 3x BM	Teréz BM=Terézia
Éva 3x BM	Katalin 2x BM	Teréz 2x BM
Gabriella BM	Krisztina 2x BM	Zsuzsana BM

Pri krstných menách matiek Anikó a Anita predpokladáme, že motivovali výber birmovných mien dcér Anna, pretože sú inojazyčnými variantmi mena Anna. Meno birmovnej matky Terézia zase motivovalo birmovné meno Teréz, ktoré je jeho variantom.

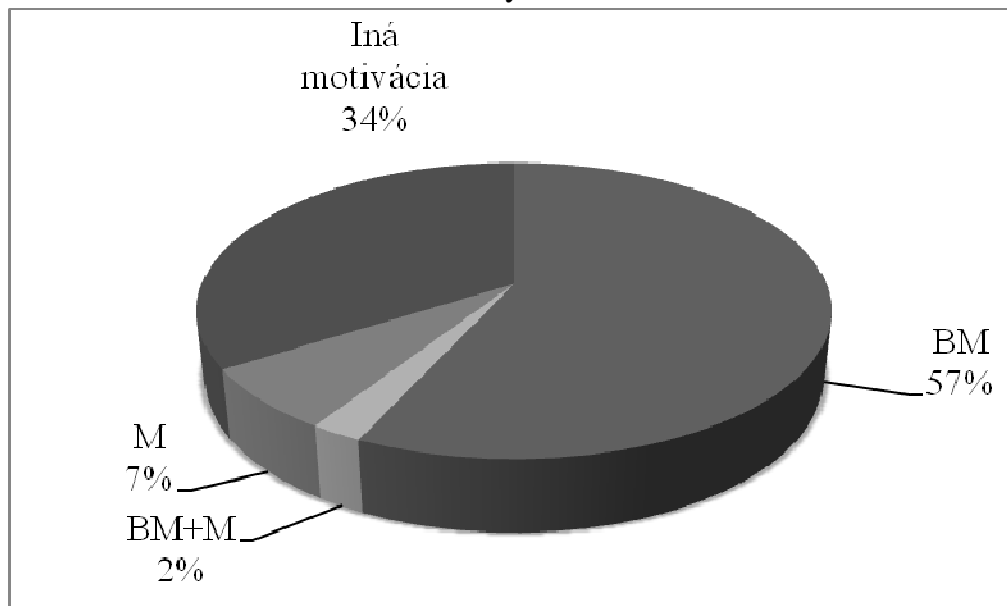
4 birmovné mená sú motivované menom matky, z toho jedno aj menom birmovnej matky:

Ilona BM+M
Ilona M
Teréz M (Terézia)
Teréz M

V roku 2003 sa vyskytlo birmovné meno Erzsébet, ktoré mohlo byť motivované krstným menom nositeľky. Ako krstné meno mala uvedené meno Bettina, čo je variant maďarského mena Erzsébet.

U birmovaniiek v Šáre v roku 2003 dominovali birmovné mená motivované menom birmovnej matky (57 %), pričom 2 % boli ešte motivované menom birmovnej matky a matky. Výrazné je percento nejasnej motivácie (34 %). Menom matky bolo motivovaných 7 %.

Graf č. 4. Motivácia birmovných mien žien v Šáre v r. 2003

Rok 2006

Na birmovke v Šáre 5. novembra 2006, keď birmoval Dr. Miklós Beer, malo 31 mužov 12 birmovných mien:

Balán 1	István 8	Márton 1
Balázs 1	János 4	Miklós 2
György 1	József 8	Pál 1
Imre 1	Lénárd 2	Zoltán 1

Na jedno meno pripadá priemerne 2,58 birmovancov.

V 14-tich prípadoch je birmovné meno motivované menom birmovného otca, z toho 2-krát súčasne aj menom otca:

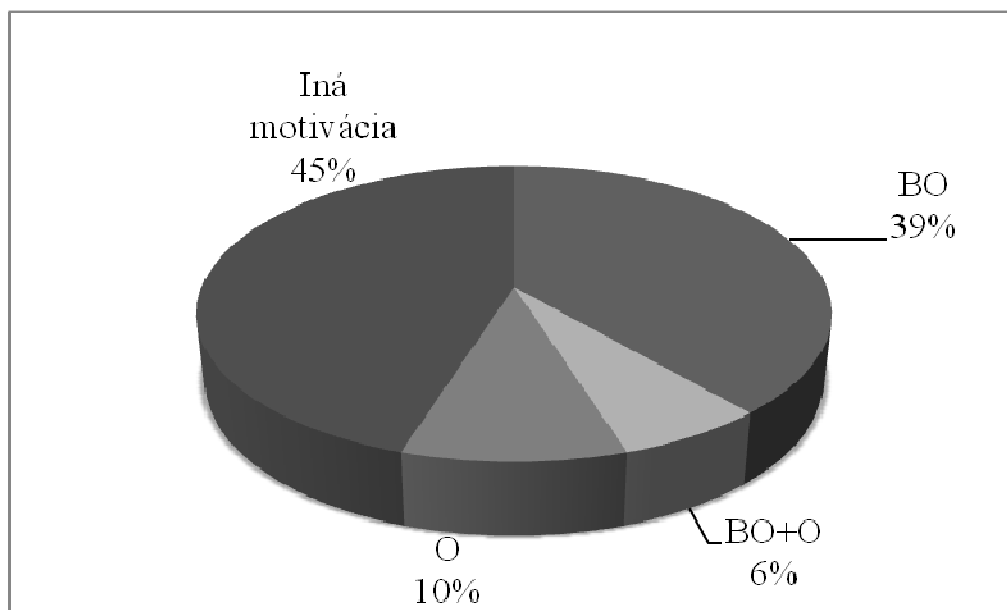
Balán BO	József BO	Lénárd BO
István BO	József BO	Miklós BO
István BO	József BO	Miklós BO
János BO+O	József O+BO?	Pál BO
József BO	Lénárd BO	

V piatich prípadoch je birmovné meno motivované menom otca, z toho 2 razy je motivované menom otca a súčasne aj menom birmovného otca:

György O	József O
János BO+O	József O+BO?
János O	

V roku 2006 pri mužoch – birmovancoch u mien prevládala nejasná motivácia (45 %). Motivácia podľa mena birmovného otca tvorila 39 % a podľa birmovného otca a otca zároveň 6 %. Motivácia krstným menom otca predstavovala 10 %.

Graf č. 5. Motivácia birmovných mien mužov v Šáre v r. 2006

30 birmovaniiek má 13 birmovných mien:

Ágnes 1	Juliana 1	Rita 1
Anna 5	Krisztina 1	Teréz 1
Bernadett 1	Magdolna 1	Veronika 1
Dorottya 1	Margit 3	
Erzsébet 6	Mária 7	

Na jedno meno pripadá priemerne 2,31 birmovaniiek.

Pri 9 osobách je birmovné meno motivované menom birmovnej matky, z toho dvakrát súčasne aj menom matky:

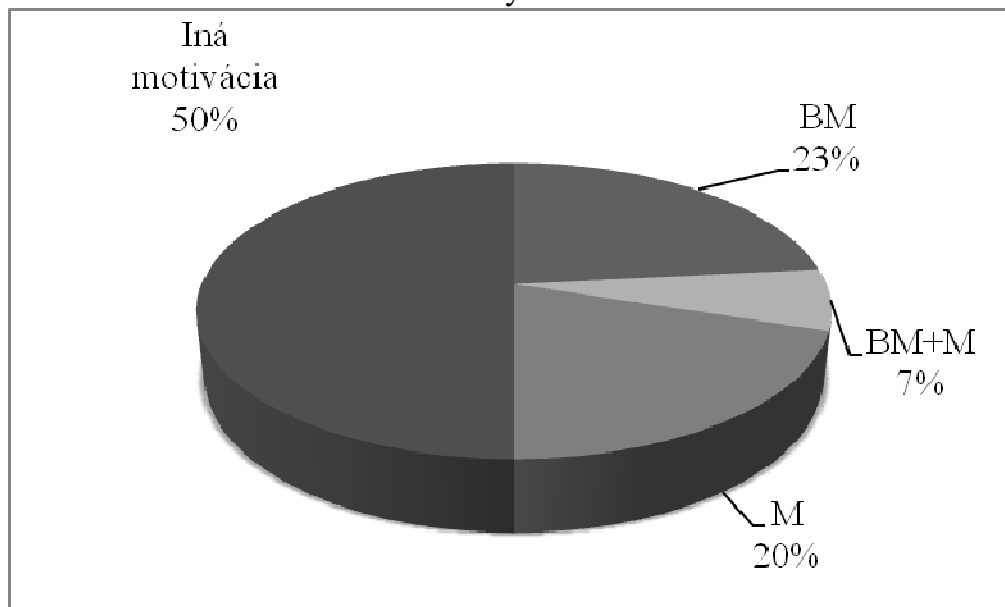
Anna BM	Erzsébet BM+M	Margit BM
Anna BM	Juliana BM	Mária BM
Erzsébet BM	Magdolna BM+M	Mária BM

8 osôb má birmovné meno motivované menom matky, z toho 2 prípady sú také, keď je birmovné meno birmovanky motivované zároveň i menom birmovnej matky:

Ágnes M	Erzsébet M	Mária M
Anna M	Erzsébet M	Mária M
Erzsébet BM+M	Magdolna BM+M	

Pri troch menách je možná motivácia vlastným krstným menom. Birmovanky majú pri birmovnom mene a krstnom mene uvedené iné podoby, ale možno ich považovať za varianty toho istého mena – Mária (krstné meno Marietta), Dorottya (krstné meno Dóra), Anna (krstné meno Anita). Túto skupinu sme zvlášť nevyčlenili, inak by tvorili 10 %.

Graf č. 6. Motivácia birmovných mien žien v Šáre v r. 2006

Pri birmovke v roku 2006 sa najvýraznejšie presadila iná (nejasná) motivácia pri výbere birmovných mien (50 %). Podľa birmovnej matky si zvolilo birmovné meno 23 % žien, podľa birmovnej matky a súčasne i matky 7 % žien a podľa matky 20 % žien.

Rok 2009

V roku 2009 sviatosť birmovania v Šáre prijalo 35 birmovancov a 32 birmovaniiek. 4. októbra 2009 birmoval biskup Dr. Miklós Beer. 35 birmovancov (chlapcov) má 16 mien:

Ferenc 1	János 3	Pál 2
Gábor 2	József 2	Péter 1
Gergely 1	László 6	Tamás 2
György 2	Márk 1	Zoltán 1
Imre 1	Mihály 2	
István 6	Miklós 2	

Na jedno meno pripadá priemerne 2,19 birmovancov.

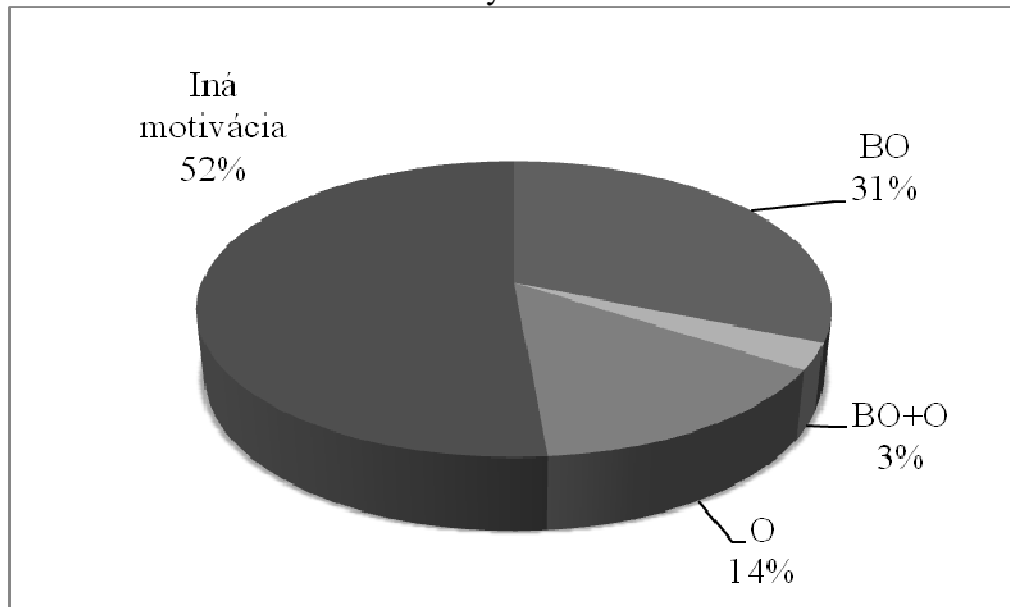
12 prípadov je takých, keď birmovné meno bolo motivované birmovným otcom, z toho jedno je také, pri ktorom je možná motivácia birmovným otcom a súčasne aj vlastným otcom:

Gábor BO	László BO	Miklós BO
György BO	László BO	Péter O+O
István BO	Mihály BO	Tamás BO
László BO	Miklós BO	Zoltán BO

6 prípadov je takých, keď birmovné meno je motivované menom otca, z toho jedno je súčasne motivované menom birmovného otca:

Ferenc O (K Ferenc Péter)	János O	Pál O
Gábor O	József O	Péter BO+O

Graf č. 7. Motivácia birmovných mien mužov v Šáre v r. 2009

V roku 2009 prevláda u mužov iná (neznáma) motivácia (52 %) birmovných mien nad motiváciou podľa birmovného otca (31 %), birmovného otca a zároveň otca (3 %) a otca (14 %).

32 birmovaniek má 15 mien:

Anna 3	Éva 2	Mária 5
Bernadett 1	Gabriella 1	Margit 3
Cecília 1	Hedvig 1	Mónika 1
Erika 1	Ilona 3	Teréz 2
Erzsébet 6	Kinga 1	Zsuzsana 1

Na jedno meno pripadá priemerne 2,13 birmovaniek.

8 prípadov je takých, keď je birmovné meno birmovanky motivované rodným (krstným) menom birmovnej matky, z toho je jedno motivované aj menom birmovnej matky, aj menom matky:

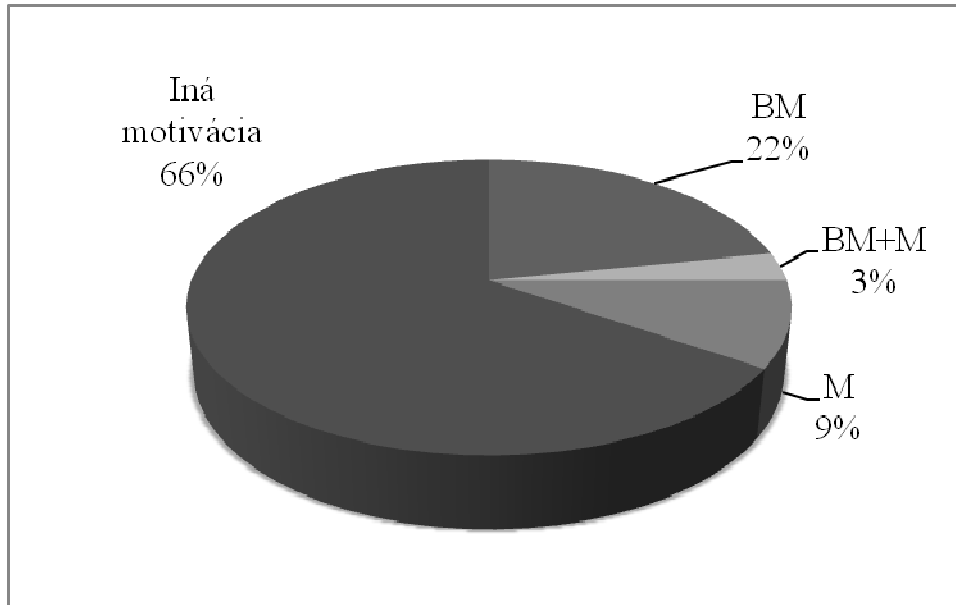
Erika BM	Éva BM	Zsuzsana BM
Erzsébet BO	Gabriella BM	Ilona BM+M
Éva BM	Mária BM	

4 prípady sú také, keď je birmovné meno motivované menom matky, z toho je jedno zároveň aj menom birmovnej matky:

Erzsébet M	Mária M
Erzsébet M	Ilona BM+M

V roku 2009 sa u žien objavili dve birmovné mená, ktoré sa zhodujú s variantmi krstných mien – Erzsébet (krstné meno Bettina), Anna (krstné meno Anita). Nevyčleňujeme ich, ale inak by tvorili 6 %.

Graf č. 8. Motivácia birmovných mien žien v Šáre v r. 2009

U žien pri birmovke v Šáre v roku 2009 prevládali birmovné mená s inou (nejasnou) motiváciou (66 %) nad birmovnými menami motivovanými menom birmovnej matky (22 %), birmovnej matky a matky (3 %) a matky (9 %).

Zhrnutie a záver

Rok 1942

Na jedno meno pripadalo priemerne 8 birmovancov.

Na jedno meno pripadalo priemerne 9,16 birmovaniek.

Rok 2003

Na jedno meno pripadalo priemerne 2,38 birmovancov.

Na jedno meno pripadalo priemerne 2,32 birmovaniek.

Rok 2006

Na jedno meno pripadalo priemerne 2,58 birmovancov.

Na jedno meno pripadalo priemerne 2,31 birmovaniek.

Rok 2009

Na jedno meno pripadalo priemerne 2,19 birmovancov.

Na jedno meno pripadalo priemerne 2,13 birmovaniek.

Najfrekvencovanejšie birmovné mená:

Rok 1942: István 40, János 32, József 17, Péter 16

Rok 2003: József 10, János 6, István 5

Rok 2006: József 8, István 8

Rok 2009: István 6, László 6

Rok 1942: Mária 34, Erzsébet 26, Teréz 22, Julianna 21

Rok 2003: Teréz 7, Ilona 5

Rok 2006: Mária 7, Erzsébet 6, Anna 5

Rok 2009: Erzsébet 6, Mária 5

Od roku 1942 do roku 2009 zaznamenávame pokles birmovných mien, ktorých výber by bol motivovaný menom birmovného rodiča (muži – 1942: 94 % + 6 %, 2003: 50 % + 6 %, 2006: 39 % + 6 %, 2009: 31 % + 3 %; ženy – 1942: 83 % + 14 %, 2003: 57 % + 2 %, 2006: 23 % + 7 %, 2009: 22 % + 3 %) a na druhej strane nárast birmovných mien, ktorých výber bol motivovaný neznámymi činiteľmi (muži – 1942: 0 %, 2003: 38 %, 2006: 45 %, 2009: 52 %; ženy – 1942: 2 %, 2003: 34 %, 2006: 50 %, 2009: 66 %). Oproti minulosti je väčšia variabilita mien. Výber mena Mária súvisí s kultom Panny Márie, svoju úlohu mohlo zohrať aj patrocínium miestneho kostola – Nanebovzatá Panna Mária. Vysoká frekvencia birmovného mena István predovšetkým v minulosti iste súvisí s tým, že svätý Štefan, uhorský kráľ, bol (resp. je) patrónom Maďarska. Výber mien možno spájať aj s obľubou konkrétnych svätých.

V roku 1942 sa objavujú prípady, keď mohlo byť birmovné meno motivované vlastným krstným menom. Pri birmovkách v rokoch 2003, 2006, 2009 ide skôr o ojedinelé prípady a vždy majú inú formu (ide o variant mena). Vzhľadom na vyššie uvedené (vysoký počet nejasných motivácií) je motiváciu birmovných mien v súčasnosti nutné zisťovať dotazníkmi.

Vysvetlivky (Explanatory notes):

O – otec (father)

M – matka (mother)

BO – birmovný otec (confirmation father)

BM – birmovná matka (confirmation mother)

Iná motivácia (another motivation)

Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Nám. J. Herdu 2

917 01 Trnava

Slovensko

mirokaz@post.sk